Vrienden Museum Sjoel Elburg

sjofar

NIEUWSBRIEF VAN DE STICHTING VRIENDEN VAN MUSEUM SJOEL ELBURG

NR. 21
JANUARI 2019

IN DEZE NIEUWSBRIEF:

- Nieuwe tentoonstelling: Sal Meijer
- Studiedag Joodse geschiedenis van Elburg
- In de museumwinkel
- Tom Bergstra doet een stapje terug...
- Over Sal Meijer
- Agenda
- Activiteiten in Museum Sjoel Elburg
- Van de penningmeester
- In het nieuws
- Intussen bij de buren

Schilderstukjes van Sal Meijer

Van 11 januari tot 4 mei 2019 is in Museum Sjoel Elburg werk te zien van de joodse kunstenaar Salomon (Sal) Meijer (1877-1965). Hij is bekend als schilder van stadsgezichten, boerderijen, stillevens en katten. Meijer beschouwde etsen en schilderen als een ambacht en noemde zijn schilderijen 'schilderstukjes'.

Sal Meijers werk geniet nog steeds grote populariteit, ook onder particuliere verzamelaars. Een aantal van hen heeft voor deze tentoonstelling schilderijen en etsen beschikbaar gesteld. Een korte film introduceert het leven en werk van de kunstenaar. Een kijkwijzer – speciaal voor de expositie gemaakt – belicht aan de hand van veertig tentoongestelde werken het kunstenaarschap van Sal Meijer.

Lees verder op het binnenblad

Sint-Agnietenklooster in Elburg, olieverf op paneel, 20 x 15 cm. Privécollectie

Studiedag Joodse geschiedenis in Elburg

Op 2 mei organiseren de Vrienden van Museum Sjoel Elburg een studiemiddag 'Joodse geschiedenis en cultuur in Elburg'.

Naast lezingen door rabbijn Soetendorp en historicus Jan Stoutenbeek, een van de auteurs van de 'Gids van Joods erfgoed in Nederland', wordt er medewerking verleend door het Leo Smit Ensemble. Nadere informatie en wijze van aanmelden worden later bekend gemaakt. De deelnemersprijs is €40,- p.p.

Alle deelnemers ontvangen de "Gids van Joods erfgoed in Nederland"

In de museumwinkel

Ook voor iets lekkers kunt u terecht in onze museumwinkel. Wat dacht u bijvoorbeeld van de befaamde matzes van Hollandia?!
Matzes zijn de ongerezen

broden die zo'n belangrijke rol spelen bij de viering van het Joodse Pesach, terug te voeren op de bijbelse geschiedenis van de uittocht uit Egypte. Matzes zijn in verschillende verpakkingen verkrijgbaar; de matzes in blik kosten €3,95.

Tom Bergstra doet een stapje terug...

Eind 2018 legde Tom Bergstra het bestuurslidmaatschap van Museum Sjoel Elburg neer. Vanaf de oprichting was hij secretaris en heeft hij ongelooflijk veel werk voor de Sjoel verzet. Alle reden om Tom nog eens een terugblik te laten geven op het ontstaan en de groei en bloei van ons museum en zijn aandeel daarin.

Mijn belangstelling voor de joodse gemeenschap van Elburg is in 1983 ontstaan toen tijdens een herdenkingsdienst (Elburg 750) ds. K.A. Abelsma zich vanaf de kansel afvroeg waar ze toch gebleven waren, de kinderen van Abraham? Dat niet alle geledingen van de Elburger burgerij het feest kunnen meevieren!
Die belangstelling resulteerde in het schrijven van een hoofdstuk over Joods Elburg in het tijdschrift *1940 - 1945* van de oudheidkundige vereniging Arent thoe Boecop (april 1985 / nummer 29).

Het idee van een heus museum ontstond tijdens de tijdelijke tentoonstelling *Joods leven in Elburg*, die in de zomermaanden van 1993 in de voormalige synagoge is gehouden. Dat was zo'n succes dat men zich afvroeg waarom er geen permanente tentoonstelling kon komen.
Dat idee bleef zo'n 10 jaar liggen tot in september 2003 een werkgroep onder voorzitterschap van de toenmalige burgemeester H. Visser in het leven geroepen werd. Deze werkgroep is in 2005 een stichting geworden. Oud-burgemeester P. Th. van Hout was toentertijd voorzitter. Deze stichting heeft er nog weer drie jaar overgedaan om het museum te realiseren. Ik ben dus sinds 2003 min of meer actief, sinds medio 2005 als secretaris van de stichting.

Het begin was moeilijk, de stichting had geen geld, alleen moed, vertrouwen en veel volharding. De gebruikers (koren, muziekvereniging) van de voormalige synagoge waren echt niet blij met het initiatief. Daarbij moest de gemeente Elburg op zoek naar een vervangende oefenruimte voor de koren enz. en dat kostte de nodige tijd en moeite.

Naast secretaris ben ik vanaf het begin een soort manusje van alles geweest (ik woon tenslotte om de hoek) met als belangrijkste activiteit het mee organiseren van de wisseltentoonstellingen, die sinds 2012 met succes worden gehouden.

Ik stop met het secretariaat, dat heeft nooit echt m'n belangstelling gehad - 't is mooi geweest - maar niet met de werkgroep wisseltentoonstellingen (met de dames Frederieke Jeletich, Bep de Waard - Ruijs en Frida Hengeveld). Dat werk is vele malen interessanter. Dus ik hoop nog vaak in Museum Sjoel Elburg aanwezig te zijn.

Hoogtepunten waren natuurlijk de opening van het museum in juni 2008 door de Commissaris van (destijds) de Koningin C. Cornielje en de komst van HKH, prinses Màxima in 2012.

Ik wens het bestuur (met een aantal nieuwe 'gezichten') en mijn opvolger Wim Schenk vanzelfsprekend alle goeds toe. We zijn momenteel nog bezig met het afronden van de herinrichting maar daarna moet de grootste drukte voorbij zijn. Het bestuur kan dan 'in alle rust' de organisatie en met name de financiën op orde brengen.
Succes!

Tom Bergstra wordt bedankt voor zijn buitengewone verdiensten door de voorzitter van het bestuur.

Agenda:

- januari: start cursus Hebreeuws, module 1
- 11 januari: tentoonstelling Schilderstukjes van Sal Meijer
- 7 februari: cursus 'De Hebreeuwse Bijbel nader bezien'
- 7 maart: sjoellezing 'Het vergeten Kamp'
- 2 mei: studiedag 'Joodse geschiedenis in Elburg'
- 14 november: sjoellezing 'De plaats van verzoening binnen het jodendom'

Het leven van Sal Meijer

Sal Meijer is geboren in 1877 in de Amsterdamse Jodenbuurt. Op dertienjarige leeftijd wordt hij, net als zijn beide ouders, diamantbewerker. Tekenen en schilderen zijn echter zijn grote passie. Op zijn zesendertigste besluit hij de diamantwereld vaarwel te zeggen en zich geheel aan het kunstenaarschap te wijden. Begin jaren dertig verhuist hij met zijn vrouw, zes katten en schildersezel naar Blaricum. Sal Meijer sluit vriendschap met de uit Elburg afkomstige joodse kunsthandelaar Aäron Vecht (1886-1965). Deze koopt regelmatig werk van hem aan en toont dat in zijn Kunstzalen aan het Rokin. Ook neemt hij Sal mee naar Elburg om karakteristieke plekjes te schilderen.
In de Tweede Wereldoorlog krijgt Sal Meijer een beroepsverbod opgelegd. Dankzij zijn huwelijk met een uit Duitsland afkomstige niet-joodse vrouw en een doktersattest vanwege een hartkwaal wordt hij vrijgesteld van deportatie. Na de oorlog krijgt Meijers werk in toenemende mate erkenning. Zijn etsen en schilderijen zijn te zien in een aantal interessante exposities in binnen- en buitenland. Sal Meijer overlijdt in 1965 en wordt begraven op de joodse begraafplaats in Muiderberg.

Activiteiten in Museum Sjoel Elburg

Sjoellezing 'Het vergeten kamp'

Donderdag 7 maart verzorgt Helma Coolman een sjoellezing over de geschiedenis van een onbekend concentratiekamp in Warschau tijdens de Tweede Wereldoorlog en de gevolgen voor overlevenden en nabestaanden tot op de dag van vandaag.
De lezing is gebaseerd op het boek 'In het Puin van het Getto', dat zij schreef samen met Pauline Broekema. Het boek beschrijft het dagelijks leven in het concentratiekamp, dat na de vernietiging van het getto in 1943 werd opgericht. Tijdens hun onderzoek spraken de auteurs diverse overlevenden, die uit eigen ervaring over het kamp konden vertellen. Zij tekenden ook verhalen van nabestaanden op, die vertelden wat de kampervaring van hun geliefde met hen heeft gedaan. Zo ontstond een indringend boek over het enige concentratiekamp tijdens de Duitse bezetting dat midden in een grote stad lag. De auteur heeft nog steeds contact met overlevenden en nabestaanden en vertelt over de betekenis daarvan.
Meer over dit boek leest u op: helmacoolman.nl/puin/

Helma Coolman is journalist en communicatiecoach. Zij publiceert regelmatig over de Tweede Wereldoorlog en de gevolgen ervan. In haar vrije tijd geeft zij rondleidingen in Berlijn met de nadruk op de geschiedenis van de joodse gemeenschap en (de naweeën van) de nazitijd.

De sjoellezing vindt plaats in de Ichthuskerk, Vrijheidstraat 1 in Elburg; aanvang 19.30 uur. Het boek 'In het Puin van het Getto' is deze avond verkrijgbaar.

Meer inzicht in de Hebreeuwse Bijbel

Museum Sjoel Elburg organiseert begin 2019 een nieuwe en boeiende cursus. In zes lesavonden laat mw. dr. Sneller-Vrolijk u kennismaken met de Hebreeuwse Bijbel. Schrijvers, boekvormen, tekstvormen, geschiedenis, totstandkoming en vertaaldilemma's komen aan bod. Iedereen kan deelnemen: voor deze cursus hoeft u geen Hebreeuws te kennen.

'De Hebreeuwse Bijbel nader bezien' is als volgt opgebouwd:

1. De Hebreeuwse Bijbel
2. De Hebreeuwse taal
3. Het Hebreeuwse schrift
4. Vroege tekstgeschiedenis van de Hebreeuwse Bijbel
5. Latere tekstgeschiedenis van de Hebreeuwse Bijbel
6. Het vertalen van de Hebreeuwse Bijbeltekst

Lestijden: zes donderdagavonden van 19.30 uur – 22.00 uur
Data: 7 en 21 februari, 7 en 21 maart, 4 en 18 april 2019
Cursusgeld: € 95,= (inclusief consumpties en lesmateriaal)
Aantal deelnemers: minimaal 10 en maximaal 16
Aanmelden tot uiterlijk 25 januari 2019 bij H. Kuiper, cursussen@sjoelelburg.nl
Locatie: Educatiecentrum van Museum Sjoel Elburg, Graaf Hendriksteeg 2

De Vrienden van Museum Sjoel Elburg organiseren met grote regelmaat lezingen en cursussen.

Op deze manier hopen we bij te dragen aan de kennis van het Joodse leven door de eeuwen heen.

Van de penningmeester

Als Vriendenbestuur van Museum Sjoel Elburg willen wij de donateurs en leden van de Club van 100 hartelijk bedanken voor de donaties en (extra) giften in het afgelopen jaar.
Deze financiële steun is hard nodig; hiermee kunnen wij als Vriendenbestuur een bijdrage leveren aan diverse investeringen. Ook in 2018 hebben we weer nuttige dingen met uw bijdragen kunnen doen. Zo hebben wij kunnen helpen aan de verbouwing van het museum en de aankoop van nieuwe vitrinekasten in het museum.
Ook voor het aankomende jaar blijven er wensen. Daarom rekenen wij ook in 2019 weer graag op onze donateurs en leden van de Club van 100. Wij nodigen u uit uw donatie te storten op ons bankrekeningnummer NL83 ABNA 0533 0479 19 t.n.v. Stichting Vrienden van Museum Sjoel Elburg. Heeft u een machtiging afgegeven, dan hoeft u uiteraard niets te doen. Over enige tijd wordt uw donatie automatisch geïnd. Alvast bedankt!

De penningmeester van de Stichting Vrienden van Museum Sjoel Elburg

In het nieuws

Speciale ode aan Elburgse museumvrijwilliger

Uit: Veluweland, 7 december 2018

ELBURG In het kader van de 'Nationale Vrijwilligersdag' bracht de Museumvereniging vrijdag speciale odes aan museumvrijwilligers. Zo ook aan de 24-jarige David Evertsen uit Elburg, die al vier jaar vrijwilliger is bij Museum Sjoel Elburg.
Via een speciale video wordt David in het zonnetje gezet en bedankt voor zijn inzet als vrijwilliger. Met een 'Ode aan al onze museumvrijwilligers' bedankt de Museumvereniging in totaal 27.000 museumvrijwilligers. De ode bestaat uit in totaal 44 miniportretten met persoonlijke verhalen en motivaties. „Vrijwilligers zijn onmisbaar en daarom van onschatbare waarde voor de museumsector. De 27.000 museumvrijwilligers verrijken naast de musea ook zichzelf met hun werk. Musea en vrijwilligers zijn samen de schakel tussen heden, verleden en toekomst", aldus Mirjam Moll, waarnemend directeur Museumvereniging.

museumvereniging.nl/ode-aan-al-onze-museumvrijwilligers

Mezoeza terug in Harderwijk

Uit: De Stentor, 1 december 2018

Er is weinig in Harderwijk dat herinnert aan de Joodse geschiedenis van de stad. Dus als de Stichting Joods Erfgoed hoort dat in Elburg een mezoeza afkomstig uit Harderwijk is gevonden, wordt dat met gejuich ontvangen.
De mezoeza die terugkeert naar Harderwijk, is afkomstig uit een huis aan de Hoogstraat. 'Nu zit daar edelsmid André Kap, maar in 1896 of 1897 werd het huis gekocht door de Jood Maurits Härtz. Die plaatste er meerdere op verschillende deuren.

Dat is gebruikelijk in Joodse kringen. Härtz overleed in 1937 en het huis werd toen eigendom van Meijndert Jansen, die er een kapperszaak begon. Hij liet een dominee de Hebreeuwse tekst in het kokertje vertalen en verdeelde de mezoeza's onder zijn kinderen. Eén van zijn zoons streek neer in Elburg. Hij overleed deze zomer en zijn zus Riet Cleton-Jansen schonk de mezoeza aan museum De Sjoel in Elburg en gaf daarbij aan dat de mezoeza oorspronkelijk uit Harderwijk afkomstig was.

Chanoeka in de Sjoel

Begin december werd in de Joodse gemeenschap weer het Chanoekafeest gevierd. Overal ter wereld vieren de Joden dan de bevrijding van Israel van de Griekse overheersing.
Na jaren van onderdrukking werd de tempel in Jeruzalem in 164 v. Chr. gezuiverd en opnieuw ingewijd. Ter nagedachtenis aan het 'chanoekawonder' dat destijds plaatsvond, viert de Joodse gemeenschap dit jaarlijks acht dagen lang.
Museum Sjoel Elburg werd dit jaar op de achtste dag van Chanoeka verrast met een bezoek van een groep Israelische docenten die een reis door Nederland maakten. Onder leiding van Rabbijn Evers vierde deze groep het Chanoekafeest met het ontsteken van de achtste kaars van de chanoekia.

Intussen bij de buren

Een hartelijke felicitatie aan een van onze naaste buren, want afgelopen najaar is het Nationaal Orgelmuseum opgenomen in het landelijke Museumregister en daarmee een officieel erkend Geregistreerd Museum. Daarnaast is het museum per 1 januari lid van de Museumkaart.

Hiermee is het Nationaal Orgelmuseum het derde museum in de Elburger binnenstad dat de status van Geregistreerd Museum verwerft, naast Museum Elburg en Sjoel Elburg.

Dus wanneer u toch van plan bent een bezoek aan Elburg te brengen, kunt u met dezelfde kaart drie prachtige musea bezoeken!

Steun de Vrienden van Museum Sjoel Elburg

NL83ABNA0533047919 t.n.v.
Stichting Vrienden Museum Sjoel Elburg

Voor (periodieke) schenkingen is slechts een onderlinge overeenkomst nodig. U kunt hiervoor contact opnemen met onze secretaris.

Giften aan een culturele instelling zijn voor 125% aftrekbaar bij uw aangifte inkomstenbelasting.

Vrienden
Museum Sjoel Elburg

De Stichting Vrienden van Museum Sjoel Elburg is eind 2006 opgericht ter ondersteuning van Museum Sjoel Elburg. De Stichting ondersteunt de zogenaamde 'moederstichting' die het museum en de collectie beheert. Tot de taken van de 'Vrienden' behoort o.a. het werven van donateurs, suppoosten en gidsen, het organiseren van lezingen, excursies en rondleidingen.
Het secretariaat is gevestigd: Graaf Hendriksteeg 2, 8081 CH Elburg
tel.: 036-5227638 / 06-53224459 e-mail: vrienden@sjoelelburg.nl